

TRT Kanununda büyük eksikler vardır

Ali Fuat Gürsan

Hükümetimizin, 359 sayılı kanunun Anayasa çerçevesinde değiştirilmesini sağlayarak Genel Müdürlüğün özerklik arkasındaki olumsuz icraatına son vermesi gereklidir.

Yürürlükteki 359 sayılı kanunun 4 üncü maddesinin II. ci ve III. cü bendi hükümetin, Milli Eğitim ile Turizm ve Tanıtma Bakanlığında birer kişi tarafından temsil olunacağını tesbit etmiştir. Bunun yanında I inci, IV üncü ilâ VIII inci bendler İstanbul Teknik Üniversitesinden, Hukuk - İktisat - Sosyal Bilimler Fakültelerinden, D. T. Coğrafya Fakülteleriyle, Güzel Sanatlar Akademisinden, Devlet Konser vatuvarları öğretim kurulları veya Devlet Operası ve Cumhurbaşkanlığı filârmoni orkestrası sanatçılarından birer temsilciyi ve nihayet Kurumun personeli arasında biri yönetici, diğeri yüksek elektrik, elektronik mühendisi olmak üzere 2 kişiyi Yönetim Kuruluna dahil ederek Genel Müdürlükte birlikte 9 kişilik bir merci kurmuştur. Demek ki, Hükümet temsilcileri Kurulda son derece azınlıkta kalmaktadır. Bu durumda devletin başka meselelerini teşkil eden Köy İşleri, Ziraat, Çalışma Bakanlıklarının birer temsilcisinin TRT Yönetim Kuruluna kanunda yapılacak bir değişiklik ile sokulmasında büyük fayda vardır. Böylece Hükümet temsilcilerinin 2 kişilik adedi 5'e çıkarılmak suretiyle yine de Akademi, Devlet, Konser vatuvarı ve Üniversite ile teşkilât içinden seçilen 2 üyenin sayısını geçemeyecektir. Ancak TRT Yönetim Kurulu içinde daha adil bir nisbet meydana getirilmiş olacaktır.

Aynı zamanda bu kanunun 4 üncü maddesinin VIII inci bendindeki Yönetim Kurulunun biri idari, diğeri teknik olan iki üyesinin diğeri Yönetim Kurulu üyeleri tarafından değil, Radyoların memur sınıfı ile sanatçıları tarafından seçilmesini yeni kanunda belirtmek de gereklidir. Bu usul memurların ve sanatçıların meselelerini ve haklarını daha yakından bilen üyenin kurula girmesini sağlayacağından personelin menfaatleri daha iyi korunmuş olacaktır.

Öte yandan 359 sayılı TRT kanunu, bir takım boşlukları sebebiyle tam mânâsıyla merkezî bir sisteme imkân hazırlamıştır. Yukarıda belirttiğimiz üzere acele çıkarılan bu kanun Kurumun kadrolarını ve mensuplarını görev ve yetkilerini yönetmeliklere bırakmıştır. Bu yüzden subjektif esaslardan ziyade Genel Müdürlük görüşlerini aksettiren bir kuruluş meydana gelmiştir. Böylece kanun koyucu sunun kişiye bağlı olmayan objektif tutumuna aykırı durumlar hasıl olmuştur. Bir kez yeni kararlarla lüzumsuz bir çok görevler ihdas edilmiş, sonra da merkezden başka Radyo Müdürlüklerinin yetkileri kısılmış, tekelcilik yüzünden kırtasiyecilik doğmuş, rahat çalışmayı engelleyen bir devir başlamıştır. Meselâ hâlen sadece Genel Müdürlük takdirile kıdemsiz, tecrübesiz bir elemana önemli görevler verilmektedir. Mesleğe hizmeti geçmemiş personelin kayırmalarını önlemek için (Müdürlük, program müdürlüğü, şube müdürlüğü) gibi görevlere tedvirle dahi gelebilmek için teşkilâtta 5 yıl devamlı çalışmış olmayı, yeni kanunda şart koşmak lâzımdır.

Bu bakımdan yürürlükteki TRT Kurumu (Kuruluş ve görev yönetmeliği) ile (Personel yönetmeliği) nin gözden geçirilerek yetkilere dair hükümlerin yeni kanunun maddeleri arasına ıslah edilmiş bir şekil de sokulması ihtiyacı kendini göstermiştir. Hâlen Radyo Müdürlüklerinin hiçbir söz hakkı ve bu arada inha yetkisi bile bulunmadığı, personelin Radyo Müdürlüklerinin mütalâaları alınmadan yapılan tayinlerle geldiği, itiraz edilemezsiniz kesin emirlerin uygulandığı bir gerçektir. Hâlbuki evvelce 5392 kanunun 20. ci maddesi Radyo Müdürlüğüne 300 liraya kadar olan ücretlerin tayinlerini ve memurlarla hizmetlilere izin verilebilme yetkisini tanımışken, 359 sayılı kanun bu hususu Yönetmeliğe bırakmış ve tekelci zihniyet Radyo Müdürlüklerini sadece kırtasiyecilik yapan bir duruma indirmiştir. Kurumun çeşitli kademede ki icra organlarının yetkilerini yeni den ve açıkça tayin ederek merkeziyetçi zihniyetin kısıtlayıcı ve sakat tutumuna son vermek için 359 sayılı kanuna yeni bir yetki bölümünün eklenmesine mutlaka ihtiyaç vardır. Esasen TRT Kanununun incelenmesinde büyük boşlukları bulunduğu ve hele (görev ve yetki) bakımından hiç bir hüküm taşımadığı anlaşılmaktadır. Bu boşluğun doldurulmaması ve yukarıda adı geçen Yönetmeliklerin olduğu gibi bırakılması hâlinde kanun koyucunun eksiksiz bir yasama hizmeti görebileceği şüphelidir.

Ayrıca Yönetim Kurulu üyelerinin yeni kanunla artırılmasından sonra Genel Müdürlüğün icraatını yakından kontrol edebilecek ve aksaklıkları başında düzeltebilecek bir (Denetleme Kurulu) meydana ge-

tilmesini öngörmek yine gereklidir. Yönetim Kurulu içinden seçilecek böyle bir Kurul genel mahiyette kararlar hazırlamaktan başka personelin haklarının kaybolmasını önleyecek bir yetki taşımaktadır. Nihayet 359 sayılı kanunun 4 üncü maddesinin I inci bendiyle Yönetim Kurulu üyeleri arasına katılmış olan Genel Müdürlüğün hem icra organı olması, hem de müeyyide koymakta oyunun bulunmasının mahzurları bugünkü uygulamayla ortaya çıkmıştır. Bu sebeple Genel Müdürlük, Yönetim Kurulu üyeliğinden çıkarılmasında fayda vardır. Yine seçimle gelen Yönetim Kurulu üyelerinin görevlerinin 4 üncü madde ile 5 yıl olması çok uzun süredir. Bir çeşit gedikli olmamak ve yeni fikir taşıyan kişilerin Kurula girmesini sağlamak maksadıyla yeni kanunda bu müddetin 1 yıla indirilmesini ve üyelerin seçimlerinin yenilenmesini tespit etmek de gereklidir. Yürürlükteki TRT Kanununun boşluklarının doldurulması ve eksik bıraktığı önemli hususların tamamlanmasıyla olumlu sonuçlar doğarak, halk deyişile Devlet Kurumunun hususî çiftlik şeklinde idare edilmesi önlenmiş olacaktır.

Bu kısa yazıda TRT Kanununun aksaklıkları imkân ölçüsünde belirtilmeğe çalışılmıştır. Sayın Parlamento mensuplarının bu kanunu yeniden incelemeleri hâlinde belirttiğimiz birçok noktalara hak vereceklerini ummaktayız. Bu bakımdan 359 sayılı kanunda gereken değişiklik ve ilâveleri yapacak olan sayın milletvekili ve senatörlerimizin Radyo - Televizyon teşkilâtının ıslahını bu devrede sağlayacaklarına şüphe yoktur.